

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра технологій навчання, охорони праці та дизайну**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

«29» вересня 2021 року протокол № 7

Введено в дію наказом директорки

**Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти**

від 30 вересня 2021 року № 01-01/68 О.Д.

Директорка

В.В. Сидоренко

СОЦІАЛЬНА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДІЯЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА

Навчальної дисципліни

(шифр за ОПП – ОК 4 – дисципліна професійної підготовки, обов'язкова)

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність **053 Психологія**

Освітня програма **Психологія**

Рівень вищої освіти **Другий (магістерський)**

Біла Церква 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна безпека діяльності» складена відповідно до навчального плану освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Автор-укладач робочої програми:

Івашев Євгеній Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
технологій навчання, охорони праці та дизайну
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 8 від 08 вересня 2021 р.)

Рекомендовано на засідання Ради із забезпечення якості освітньої діяльності
та якості вищої освіти
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 1 від 28 вересня 2021 р.)

Затверджено Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
(протокол № 7 від 29 вересня 2021 р.)

© Івашев Є.В., 2021 рік

© БІНПО ДЗВО «УМО», 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, напрями підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
		заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань: _____	Обов'язкова
	Спеціальність: _____	Рік підготовки
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-професійна програма: _____	_____
		Семестр
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції
		8
		Практичні заняття
		10
		Самостійна робота
72		
Індивідуальні завдання		
Розрахункові практичні завдання		
Вид контролю - залік		

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить – 15 % : 85 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – набуття студентами знань щодо ключових аспектів забезпечення соціальної та екологічної безпеки у професійній діяльності, а також практичних навичок щодо корекції психічного стану персоналу при здійсненні останньої.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- проаналізувати теоретичні засади сутності та змісту соціальної безпеки;
- дослідити поняття та ключові аспекти забезпечення екологічної безпеки України;
- окреслити загальні засади забезпечення соціальної та екологічної безпеки діяльності суб'єктів господарювання;

- набути навичок застосування корекційних методик у процесі забезпечення соціальної та екологічної безпеки.

Перелік компетентностей, що забезпечує навчальна дисципліна:

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, співпрацювати з представниками інших споріднених професій, громадських організаціях з питань надання психологічної допомоги.

СК7. Здатність приймати фахові рішення та діяти в складних і непередбачуваних умовах, кризових ситуаціях, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціальна та екологічна безпека діяльності» здобувачі вищої освіти повинні:

РН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливої інформації із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, здійснювати реферування наукових джерел. обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки.

РН10. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності, демонструвати соціальну відповідальність та свідому поведінку, сповідувати гуманістичні та демократичні цінності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади сутності та змісту соціальної безпеки

Тема 1. Соціальна безпека людини.

Рівень життя. Економічний розвиток як ключовий чинник соціальної безпеки людини. Державні соціальні стандарти та гарантії у сфері доходів населення. Доходи та витрати від трудової діяльності.

Якість життя. Охорона здоров'я. Харчування. Продовольче забезпечення. Житло та умови проживання.

Сім'я та діти. Освіта. Культура і мистецтво. Вільне пересування, подорожі та туризм. Вільний доступ до інформації.

Тема 2. Соціальна безпека суспільства.

Бідність та її подолання. Соціальне середовище. Соціальне страхування. Гендерна політика. Запобігання виникнення та вирішення трудових конфліктів. Етно-національні відносини. Релігійні права.

Тема 3. Соціальна безпека держави.

Демографічна ситуація. Трудова міграція. Зайнятість і ринок праці, безробіття. Епідеміологічна ситуація в Україні. Теоретичні засади та загальна оцінка стану соціально-трудових відносин. Розвиток соціального партнерства. Безпека життєдіяльності.

Тема 4. Стратегія соціальної безпеки України

Рівні дослідження соціальної безпеки. Пріоритетні соціальні інтереси. Соціальні загрози. Напрями забезпечення соціальної безпеки. Заходи щодо реалізації Стратегії соціальної безпеки. Механізм забезпечення соціальної безпеки. Оцінка показників соціальної безпеки України у контексті національної безпеки держави задля досягнення цілей сталого розвитку.

Змістовий модуль 2. Екологічна безпека України

Тема 5. Екологічна безпека: основні поняття виміру та світоглядний сенс.

Основні поняття та виміри екологічної безпеки. Екологічні кризи та екологічні катастрофи, їх класифікація. Екологічна безпека в системі національної безпеки. Національний інтерес у сфері екологічної безпеки. Ціннісний зміст екологічної безпеки. Екологічна безпека як предмет комплексного наукового дослідження. Принципи та пріоритети політики екобезпечного розвитку.

Тема 6. Оцінка сучасного стану екологічної безпеки екосистем України.

Загальний стан повітряного середовища в Україні. Якість атмосферного повітря та його головні забруднювачі. Вплив діяльності людини на гідросферу та джерела її забруднення. Загрози гідродинамічної безпеки регіонів України та проблеми збереження водних ресурсів. Агроекологічний потенціал ґрунтів України. Основні тенденції у сфері використання земельних ресурсів. Концептуальні засади сталого екологічно зрівноваженого та екологічно безпечного розвитку економіки. Стратегія ресурсно-екологічної

безпеки соціально-економічного розвитку України. Радіаційна небезпека та її рівень у різних регіонах України. Організація життєдіяльності населення в умовах радіаційного забруднення. Екологічні проблеми житлово-комунального господарства. Відходи життєдіяльності та їх вплив на середовище проживання людей. Втрати виробничої інфраструктури, ресурсів та виснаження фінансової сфери. Погіршення стану довкілля та руйнування всієї інфраструктури життєдіяльності. Стан флори, фауни і біологічного різноманіття України. Стан здоров'я населення територій як показник стану (якості) довкілля.

Тема 7. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації загроз екологічній безпеці України.

Державна система контролю і управління охороною навколишнього природного середовища. Соціально-економічні та промислові аспекти екологічної безпеки. Законодавче та нормативно-правове регулювання екологічної діяльності. Екологізація науки, техніки і виробництва. Створення та розповсюдження екологічно сприятливих технологій. Біобезпека в Україні. Екологічні ризики. Гуманітарні аспекти екологічної безпеки.

Змістовий модуль 3. Соціальна та екологічна безпека діяльності суб'єктів господарювання

Тема 8. Ризики в соціальних та екологічних системах

Оцінка ризику у соціальних та екологічних системах. Концепція прийняттого (допустимого) ризику. Типи і методи аналізу небезпек. Нормування ризиків та управління ними. Процес і принципи управління ризиками. Мета, завдання, структура, органи управління, сили і засоби системи управління ризиками. Режими функціонування, планування дій системи та організація взаємодії її елементів.

Тема 9. Надзвичайні ситуації та комплекс заходів захисту населення

Надзвичайні ситуації та їх загальна класифікація. Комплекс заходів захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайної ситуації. Державна система моніторингу довкілля. Прогнозування наслідків надзвичайних ситуацій та ідентифікація потенційно небезпечних об'єктів.

Тема 10. Забезпечення фахової дієздатності, ефективної та безпечної праці персоналу організації

Професійна орієнтація населення і формування загальноосвітнього і професійного рівня персоналу. Організація набору і відбору, атестації персоналу. Охорона праці і гарантії прав персоналу.

Структура і зміст документів із забезпечення дієздатності персоналу. Статут підприємства, як організаційно-розпорядчий документ. Колективний договір і правила внутрішнього трудового розпорядку. Положення про службу з охорони праці.

Система управління охороною праці організації. Оцінка ризиків виникнення небезпечної ситуації на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Навчання з питань охорони праці.

Гігієнічна класифікація умов праці та санітарно-гігієнічні вимоги до персоналу організації. Обов'язкові медичні огляди персоналу.

Організація ефективної та безпечної праці персоналу. Класифікація факторів і система елементів ефективної та безпечної праці. Принципи ергономіки робочого місця. Основні психологічні фактори ефективної та безпечної праці. Методики корекції психічного стану персоналу організації.

4. Структура навчальної дисципліни

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				Балів (max)
			лк.	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1							
«Теоретичні засади сутності та змісту соціальної безпеки»							
1	Лекція 1	Соціальна безпека людини	2				3
	Практичне заняття 1	Соціальна безпека суспільства			2		6
	Практичне заняття 2	Соціальна безпека держави			2		6
	Самостійна робота 1	Стратегія соціальної безпеки України				12	7
1	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1				6	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 24 год.			2		4	18	32
Змістовий модуль 2 «Екологічна безпека України»							
1	Лекція 2	Екологічна безпека: основні поняття виміру та світоглядний сенс	2				3
	Практичне	Оцінка сучасного стану			2		6

	заняття 3	екологічної безпеки екосистем України					
	Самостійна робота 2	Основні напрями державної політики щодо нейтралізації загроз екологічній безпеці України				12	7
2	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				6	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 22 год.			2		2	18	26
Змістовий модуль 3							
«Соціальна та екологічна безпека діяльності суб'єктів господарювання»							
2	Лекція 3	Ризики у соціальних та екологічних системах	2				3
	Практичне заняття 4	Управління ризиками у соціальних та екологічних системах			2		6
	Самостійна робота 3	Надзвичайні ситуації та комплекс заходів захисту населення				15	7
2	Лекція 4	Забезпечення фахової дієздатності, ефективної та безпечної праці персоналу організації	2				3
	Практичне заняття 5	Система управління охороною праці організації			2		6
	Самостійна робота 4	Організація ефективної та безпечної праці персоналу				15	7
3	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 3				6	
	ПМК 3	Підсумковий контроль за змістовий модуль 3					10
Всього за змістовий модуль 3 – 44 год.			4		4	36	42
Залік							
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.			8		10	72	90

5. Теми лекційних занять

Тема 1. Соціальна безпека людини.

1. Рівень життя та якість життя людини.
2. Охорона здоров'я, харчування, продовольче забезпечення, житло та умови проживання.
3. Економічний розвиток як ключовий чинник соціальної безпеки людини.
4. Державні соціальні стандарти та гарантії у сфері доходів населення. Доходи та витрати від трудової діяльності.

Тема 2. Екологічна безпека: основні поняття виміру та світоглядний сенс.

1. Екологічна безпека: поняття та інструментарій дослідження.
2. Екологічна безпека як складова національної безпеки.
3. Методологічні засади дослідження екологічної безпеки.
4. Принципи та пріоритети політики екобезпечного розвитку.

Тема 3. Ризики у соціальних та екологічних системах.

1. Ідентифікація ризику у соціальних та екологічних системах.
2. Концепція прийняттого (допустимого) ризику.
3. Форми і методи аналізу небезпек.

Тема 4. Забезпечення фахової дієздатності, ефективної та безпечної праці персоналу організації.

1. Професійна орієнтація населення і формування загальноосвітнього і професійного рівня персоналу.
2. Організація набору і відбору, атестації персоналу.
3. Структура і зміст документів із забезпечення дієздатності персоналу.
4. Забезпечення трудових прав персоналу.

6. Теми та зміст практичних занять

Тема 1. Соціальна безпека суспільства.

1. Бідність та її подолання.
2. Соціальне середовище та соціальне страхування.

3. Гендерна політика.
4. Запобігання виникнення та вирішення трудових конфліктів. Етнонаціональні відносини.
5. Релігійні права.

Тема 2. Тема 3. Соціальна безпека держави.

1. Демографічна ситуація.
2. Трудова міграція.
3. Зайнятість і ринок праці, безробіття.
4. Епідеміологічна ситуація в Україні.
5. Теоретичні засади та загальна оцінка стану соціально-трудоких відносин.
6. Розвиток соціального партнерства.
7. Безпека життєдіяльності.

Тема 3. Оцінка сучасного стану екологічної безпеки екосистем України.

1. Екологічні проблеми атмосферного повітря.
2. Екологічні проблеми природних вод України.
3. Агроекологічна оцінка ґрунтів.
4. Ресурсно-екологічна безпека України.
5. Техногенно-радіаційна небезпека в Україні.
6. Еколого-техногенні проблеми промислових та побутових відходів.
7. Екологічні наслідки російської агресії щодо України.
8. Біосфера і стан здоров'я людини.

Тема 4. Управління ризиками у соціальних та екологічних системах.

1. Нормування ризиків та управління ними.
2. Процес і принципи управління ризиками.
3. Мета, завдання, структура, органи управління, сили і засоби системи управління ризиками.
4. Режими функціонування, планування дій системи управління ризиками та організація взаємодії її елементів.

Тема 5. Система управління охороною праці організації.

1. Організація системи забезпечення охорони праці.

2. Оцінка ризиків виникнення небезпечної ситуації на виробництві.
3. Розслідування нещасних випадків.
4. Навчання з питань охорони праці.

7. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для здобувачів:

1. Підготовка до контрольних заходів – 18 год.
2. Опрацювання питань, які не розглядаються на аудиторних заняттях – 54 год.

Усього 72 год.

Індивідуально-дослідницькі завдання у межах самостійної роботи спрямовані на формування і розвиток практичних умінь підготовки публікацій, доповідей та проєктів з актуальних проблем соціальної та екологічної безпеки діяльності.

Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час усного опитування, модульного і підсумкового (залік) контролю знань.

Перелік тем для самостійного опрацювання:

1. Стратегія соціальної безпеки України.
2. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації загроз екологічній безпеці України.
3. Надзвичайні ситуації та комплекс заходів захисту населення.
4. Організація ефективної та безпечної праці персоналу.

8. Перелік питань до заліку з дисципліни

1. Економічний розвиток як ключовий чинник соціальної безпеки людини.
2. Державні соціальні стандарти та гарантії у сфері доходів населення. Доходи та витрати від трудової діяльності.
3. Екологічна безпека: поняття та інструментарій дослідження.
4. Екологічна безпека як складова національної безпеки.
5. Методологічні засади дослідження екологічної безпеки.
6. Принципи та пріоритети політики екобезпечного розвитку.
7. Ідентифікація ризику у соціальних та екологічних системах.
8. Концепція прийняттого (допустимого) ризику.
9. Форми і методи аналізу небезпек.
10. Структура і зміст документів із забезпечення дієздатності персоналу.

11. Забезпечення трудових прав персоналу.
12. Епідеміологічна ситуація в Україні.
13. Теоретичні засади та загальна оцінка стану соціально-трудо­вих відносин.
14. Розвиток соціального партнерства.
15. Безпека життєдіяльності.
16. Екологічні проблеми атмосферного повітря.
17. Екологічні проблеми природних вод України.
18. Агроекологічна оцінка ґрунтів.
19. Ресурсно-екологічна безпека України.
20. Техногенно-радіаційна небезпека в Україні.
21. Еколого-техногенні проблеми промислових та побутових відходів.
22. Екологічні наслідки російської агресії щодо України.
23. Біосфера і стан здоров'я людини.
24. Стратегія соціальної безпеки України.
25. Основні напрями державної політики щодо нейтралізації загроз екологічній безпеці України.
26. Надзвичайні ситуації та комплекс заходів захисту населення.
27. Організація ефективної та безпечної праці персоналу.
28. Нормування ризиків та управління ними.
29. Процес і принципи управління ризиками.
30. Мета, завдання, структура, органи управління, сили і засоби системи управління ризиками.
31. Режими функціонування, планування дій системи управління ризиками та організація взаємодії її елементів.
32. Організація системи забезпечення охорони праці.
33. Оцінка ризиків виникнення небезпечної ситуації на виробництві.
34. Розслідування нещасних випадків.
35. Навчання з питань охорони праці.

9. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) та практичних (практична робота, тренувальні і творчі вправи) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання.

Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання, а саме: дискусії, індивідуальна та командна форми роботи, кейси.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

10. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою за видами навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	12
Участь у практичних заняттях (виступи, проблемні ситуації)	30
Самостійна робота (аналіз інформаційних джерел, підготовка повідомлень, опрацювання спеціальної літератури)	28
Тестування за змістовими модулями 1, 2 та 3	30
Залік	Сума балів за усіма видами робіт

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	---

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до практичних робіт за навчальною дисципліною «Соціальна та екологічна безпека діяльності» (електронне видання, що знаходиться в репозитарії навчальної дисципліни).

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти за навчальною дисципліною «Соціальна та екологічна безпека діяльності» (електронне видання, що знаходиться в репозитарії навчальної дисципліни).

12. Список рекомендованих джерел

ОСНОВНІ

1. Копенгагенська декларація про соціальний розвиток. Режим відкритого доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_505.

2. Конституція України. Режим відкритого доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.

3. Закон України «Про національну безпеку України». Режим відкритого доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

4. Закон України про основи національної безпеки України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

5. Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України. Режим відкритого доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07>.

6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Режим відкритого доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>.

7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України». Режим відкритого доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#n7>.

8. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://un.org.ua/ua/tsilirozvytkutysiacholittia/tsilistalohorozvytku>.

ДОПОМІЖНІ

9. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки: монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. К. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.

10. Соціальна безпека: теорія та українська практика: Монографія / І.Ф. Гнибіденко, А.М. Колот, О.Ф. Новікова та ін.; За ред. І.Ф. Гнибіденка, А.М. Колота, В.В. Рогової. К.: КНЕУ, 2006. 292 с.

11. Соціальна безпека як елемент державного регулювання: соціально-економічний та гуманітарний контекст / О.Г. Сидорчук // Управління економікою: теорія та практика: Зб. наук. пр. К: ІЕП НАНУ, 2018. С. 95-109.

12. Підгірна В.Н. Соціальна безпека як пріоритетна складова національної безпеки України / В.Н. Підгірна, А.І. Магаляс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [наука.kushnir. mk.ua/?p=26844](http://наука.kushnir.mk.ua/?p=26844).

13. Екологічна безпека України: Навчальний посібник / М. І. Хилько. – К., 2017. 266 арк.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

14. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.